

Megnyílt a nagytétényi enteriőr múzeum a XVIII. századi magyar bútorok kiállításával

ÖT ÉVE, amikor a nagytétényi, kedvesen provinciális és nagyon romos kastély szobáinak vakolatrétegei alól freskókat fejtettek ki a restaurátorok, a Kastélymúzeum fiatal vezetőjével, Cserei Évával beszélgetve, fantáziánk a jövőben kalandozott. Egy magyar méretű Versailles körvonalainak lehetőségét vetítette elének a környezet: a romjaiból feléledő barokk kastély, a szobrokkal ékített, árnyas park, az épület mellett hőmpolygó Duna. A szellemi és testi felfrissülés új forrása fakadt itt fel.

A kastély évek óta tartó helyreállítási munkálatait Borsos László építész irányítja és a régi-régi, számtalanszor átépített, toldozott-foldozott, s valószínűleg gótikus eredetű épületet, parkjával együtt olyan állapotba hozta, hogy állandó hajléka lehet a XVIII. századi magyar bútorok kiállításának. De nemcsak ez történt; az építész az egész épületkomplexust szinte visszavarázsolta a múltba. Úgy jelenik meg előttünk a zömök, szélesre tagolt, parkkal övezett kastély, hogy nem csodálkoznánk, ha az egykori keménykező úrnő, Daróczy Katalin lelépne a falfreskóról, ahol rizsporos fejével, világoskék selyemben ül kedvenc clavicordja előtt s szilüettje feltűnne valamelyik szalugáter mögött.

A MAGYAR VERSAILLES, ha lassan is, de halad a megvalósulás útján. A döntő lépések megtörténtek, a kastély helyreállítása tovább folyik, a park szobrait most faragják újjá; van ígéret arra, hogy a vízbusz köt ki majd a kastély előtt s talán az egykori halászcserda is megnyílik újra a parton.

Mindez azonban ma még csak szép terv. A nagy költséget emésztő újjáépítés jelentős eredménye az új kiállítás, a bútor-múzeum egyik fontos részének megrendezése. Az Iparművészeti Múzeum értékes bútorgyűjteménye nem kaphatna méltóbb helyet, kedvezőbb keretet, mint a tétényi kastély, mely azt is lehetővé teszi, hogy például soha eddig kiállításra nem került bútor-történelmi érdekesség kapjon végleges elhelyezést.

A magyar jezsuita barokk jellegzetes berendezését, a trencsényi refektóriumot 1918-ban vásárolta meg, teljes felszerelésével együtt a Magyar Nemzeti Múzeum. A magyar bútorművesség jelentékeny emléke helyhiány miatt eddig nem volt kiállítva. Szabolcsi Hedvig — aki *Batári* Ferenczel együtt árnyalatosan átgondolt munkát fektetett a kiállítás tervezésébe és rendezésébe —, az első terembe helyezte el; az eredeti boltozatkiképzés utánzatát borítva a jezsuita ebédlőterem fölé, mely a XVIII. századból származik. A tágas ebédlőterem valóságos faépítmény. Sötét, különböző színű berakásokkal díszített diófaburkolat öleli magába a nagy teret, jezsuita szentek olajképmásai ékelődnek szervesen a falburkolatba s hozzátartozik egy gazdagon faragott szőszék, egy intarziás ajtó. A trencsényi refektórium sokatmondó emléke a kornak, mert az ellenreformáció heves küzdelmeiben élcsapatként küzdő jezsuita rend fenntartója és fejlesztője volt a barokk stílus sajátosságainak. Rendházaik díszítését rendszerint fafaragó laikusokra bízta, akik novícius éveik alatt kézügyességük fejlesztésével nagy műgyakorlatra tettek szert.

A XVIII. századi magyar bútorok kiállításainak következő termeiben az utóbbi években feltárt falfestmények hangulatba ringató kísézőzenével festik alá a kiállítás mondanivalóját: milyen volt a magyar kastélyok élete a barokk és a rokokó korában. Ez volna a mondanivaló fő motívuma, de a rendezés többre is törekedett, megvilágítja a bútorművesség fejlődésének folyamatát, a tárgyak elrendezési módjával szemléletesen utal a társadalmi háttérre, az életforma átalakulására, melyből az új ízlés, az új igény sarjadt ki. S ma, amikor az ember ismét saját képére formálja épen környezetét, inkább van szemünk arra, hogy meg-lássuk, a nehéz, ünnepélyes barokk bútor, architektúrát

utánzó kiképzésével, díszítésének dús voltával miért nem kellett már egy következő nemzedéknek. A bútor a XVIII. század folyamán megváltoztatja tömegét, alakját, a szekrények és székek egyre könnyedebb lábakon is megállnak, kiszorul a lakásból a monumentális igény, az agyonfaragott, intarziával elborított berendezés, s a bútor mindig az új ízléshez, egy új lakáskultúrához alkalmazkodik.

A KIÁLLÍTÁS MEGMUTATJA új bútortípusok keletkezését. Előbb azt, hogyan alakult ki a reneszánsz ládából a lábakon álló szekrény, majd látjuk a XVIII. század közepének máig is élő újítását: a fiókos szekrény, a komód születését. A barokk formavilágát megfékező, megszelídítő rokokó, meghittebb, könnyebben mozgatható bútorokat tett az otthonba. Minden könnyedebbé, játékosabbá válik, kecses formák öltenek testet a méretben is kisebb karosszékeken, a sötét színek uralmát a pasztellárnyalatok váltják fel. A bútor másképp reprezentál már, mint a barokkban, a fogadószobák berendezése is intimebb, a XVIII. század szalonéletében feszélytelenebb, kötetlenebb az érintkezés.

Az egyszerűsítő folyamat, a célszerűség előtérbenyomulása még inkább megfigyelhető az úgynevezett copf-stílusú berendezéseken, ahogy XVI. Lajos és II. József korának stílusát nevezik. A rokokó játékoságának, a hajlított vonalak helyébe a klasszikus szemléletű arány lép, a függőleges és vízszintes egyenesek jellemzik a bútorok szerkezeti felépítését, s a díszek is egyszerűbbek, mustrájuk legtöbbször geometrikus.

Az európai stílus divathullámai érintették a nagytétényi kastélyt is. A XVIII. század második felében oly népszerű és kedvelt kínai tárgyú ábrázolás emléke maradt fenn bájos falfestményekben a 8. terem falain, ahol a Nagyszébenben működött, híres intarziakészítő Bauernfeind János munkásságáról adnak fogalmat asztalalapot, szekrényajtókat borító intarzia-képei.

KILENC TEREMBŐL ÁLL a Kastély-múzeum új kiállítása, mely egy egész évszázad lakáskultúráját szemlélteti. Nemcsak kitűnő állapotba hozott szép berendezésekkel, hanem a falba süllyesztett vitrinekben edények, ezüstök, iparművészeti értékű használati tárgyak jól megválogatott darabjaival idézi fel és teszi elevenné a rendezés egy letűnt kor, a magyar főúri otthonok életmódját.

Dufka Mária

Budapestre vonatkozó újságcikkek

OSZTÁLYOZÁS

Szerző: *Juditka Levente*

Cím: *Megnyílt a nagytétényi enteriőr múzeum*

Forrás: *Magyar Hírlap*

(Hely)

1964. jún. 17.

(Idő)

(Köt. v. fiz.)

(Oldal)

Tárgy

708

Hely

Nagytétényi Kastélymúzeumi enteriőr

"1964"

Idő

Személy

Helyszám